

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 12. Portus Boni-aëris Societatis sede occupatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

*Philippus
Tertius com
mendatur.*

*Novi Socii
disperguntur.*

Catholici, in novorum Regnorum religionem intentissimi, ex Europâ submissos offendit; quos omni officiorum genere profectus, in varias partes sic diffraxit. Simonem Maçeram Neapolitanum, per medium sæculum nostros Annales illustraturum, Franciscum à Sancto Martino Toleranum, & Antonium Jordanum Italum, Sacerdotio insignitos, in Paraquariam linguæ perdiscendæ ergo; Matthæum verò Stephanum Hispanum Sacerdotem, cum Antonio Parricio Italo sacris nondum initiato, ad Tucumanix metropolim amandavit. Denique Andreâ Perez Bætico laico Cordubæ relicto, ipse sibi Franciscum à Vallè, qui subsidiariis Sociis in navigatione præferat, & Antonium Maccerum, Sacerdotes Hispanos, sedis novæ in urbe Boni-æris fundamenta jacturos, secum assumpsit. Quò cum pervenisset, Prætoris & Magistratûs favore omnia proclivia habuit. Porrò ut pateat consilii utilitas in portu Boni-æris sede occupando, paucula de eo præmittere non pigebit.

CAPUT
XII.
Portus Bo-
ni-æris So-
cietatis sede
occupatur.

*Boni-æris
aëris
aëris
aëris.*

*Bovum &
equorum
suspenda
multiplica-
tio.*

*Parva vul-
pecula na-
tura.*

*De campe-
strum in-
dorum mori-
bus.*

ARCEM Boni-æris bis conditam, bis etiam primi Argentei fluminis coloni, peste & aliis cladibus diminuti, destruxere; donec auctis per Tucumaniam & Paraquariam rebus, spectatâ conditione soli, necnon fluminis piscosi vicinitate, & quòd per eam continentem in Peruviam, Chilenum Regnum, & Paraquariam facilis esset transitus, in eodem loco urbem antiquo arcis nomine ac portu insignem Joannes Garaius, commisso cum indigenis prælio, auspiciis Joannis Ortis Zarate Prætoris, anno sesquimillesimo octogesimo, feliciter perennaturam, sub titulo Sanctæ Trinitatis conderet. Qui portus, quamvis Regiis legibus oclusus sit, tamen multis Mercatorum navibus ex Africa, Europa & Brasilia quandoque frequentatur; causantium, tempestatum vi, aut pyratarum metu, eò se appulos. Ex eo portu, boum præsertim tergora, & carnes sole duratæ, exportantur: nam campi copiosè herbescunt, ad pascua nutriendis boum equorumque armentis aptissima; quorum tanta jam copia, ut quidquid terrarum est ab trigésimo quinto latitudinis Australis gradu, usque ad Chilenos montes Tucumanixque fines, illud totum boum equorumque indomitum armentis, nullo certo Domino, pœnè scateat: tanto numero ab quinque equabus & duobus equis, ex Europâ advectis, originem fumente. In his campis magna vis est strutionum & caprearum campestrium; frequens etiam visitur animalculum, magnitudine infra leporem, specie non admodum dispar, colore verò longè variegatori nitidiorique: diceret nihil illo blandius, nec ad hominum delicias amabilius conditum esse. Mansuetudo formæ par: nam obviis ultrò se ingerit, & ad sibi blandiendum invitat. Porrò ea est formosæ vulpeculæ (sic enim aptè Hispani vocant) malignitas, ut post admissas blandicias incautos intolerabili urinæ foetore aspergat, qui nec lixivio, nec tempore evaporatur; sed aspersam vestem omnino corrumpit. Adeò nihil fidendum formæ blandienti tandem Mephitim exhalaturæ, & se fruentes foetore vix multis lacrymarum aquis eluendo infecturæ. Reperiuntur alia ferarum genera. Verùm hominum mores dicendi mihi sunt, vastissimorum camporum planitiem disgregatam & vagè incolentium; quorum olim ingentem numerum fuisse, fidem faciunt in fundatione novæ arcis Hispani bis mille à Barbaris laceßiti, belloque diminuti: novis nempe colonis, præter numerum, terrore fuere genus armorum, & diffformes corporum formæ: nam populi ad Magellanicum fretum vergentes totis humeris Europæos, & subinde medio corpore supereminet; adeò ut passim gigantes appellentur. Ad ostentationem virium sagittas per os in stomachum immittunt, quas longo post tempore innoxie retrahunt. In prælio lapides pugno grandiores oblongo funi inserunt, diuque rotatos non retento fune, secus quam cum funda fieri solet, magnâ vi ejaculantur. Quo telorum genere læsa ossa in minutissimas partes confringunt; unoque ictu equum equitemve illaqueatum prosternunt: sed, sive ad interiora terræ, Hispanorum metu, se receperint, sive aliis cladibus perierint, rari jam pro tanta vastitate terrarum reperiuntur, vagi, dispalati, sine pagis, sine domibus, quibus victum herba ac venatio, vestiturum pelles, cubile humus, viris foeminisque præbent. Nec aliud ab feris, imbribus, & calore suffugium illis est,

quàm

quàm ut in aliquo sceni nexu se contegant : ubi noctem operiuntur , ibi degunt ; quotidie exules , & semper in patria. Numinis colendi æquè illis nulla cura est , ac exigua notitia. Post mortem , ad retum Creatorem se reverri asserunt. Natalem filiorum suorum diem lacrymis profusissimis deslent , quòd dicant primùm in lucem editos incipere mori. In consanguineorum funere , loco lacrymarum , sibi copiosum sanguinem eliciunt. Ossa parentum diligenter asservant : nec alia injuria inter ipsos majori cædium & belli tumultu vindicatur , quàm dum uni alteris obijciunt , parentum suorum ossa negligentia perisse. Casiquiorum suorum manes maestatione servorum prosequuntur , putantes ad heros , servitii continuandi ergò , eos transferri. Ex his Barbaris , ab ipso Hispanorum ingressu , tari admodum Sacra nostra capessiverant. Sive igitur eos , sive vectores , nautas ac cives , sive denique è Peruvia , Chileno regno , Tucumania atque Paraquaria , negotiatores eò confluentes spectares , non dubium erat , Societatem in portu Boni-aëris utiliter occupatum iri. Acceptato igitur fundo , Magistratùs & Prætoris beneficio , Joannes Romerus in Hispaniam solvens Francisco à Valle , & Antonio Margero ibi relictis , commendavit , ut Prætori nostrarum rerum amanatissimo , & civitati quibuscumque officiis responderent : quod præstiterè alacriter , in omne hominum genus diu noctuque proficui. Nec segniores erant eo tempore per Paraquariam , Tucumaniamque reliqui Socii , domi forisque Apostolica munia impigre exercentes.

SED in unum Didacum Torres præcipuè incumberebat onus expeditionum Apostolicarum , exiguis planè copiis magnitudine animi per Chilense regnum terrâ marique res magnas aggredi ausum. Primus & levissimus labor fuit in componendo Chileno Collegio , diu multumque in civium & suburbanorum cultura feliciter exercitato ; adeo ut si quorundam Dominorum avaritiam , nimis servitiis indigenas prementium ; castigares , nihil admodum exigeres ab gente in tanta rerum amœnitâte opulentiaque non admodum jam corrupta. Virtuti conservandæ , profligandisque vitiorum reliquiis , magnum momentum addidit Didaci Torres pia mens ; statuentis , ut omnes Societatis sedes in nova Provincia Sacello Virgini Lauretanæ sacro ornarentur : ad quam rem pronos omnium animos in hac urbe reperit , præsertim Ferdinandi Gallegi Talaverani ibidem Senatoris Regii , & postea Proprietoris , qui ostiatim pecunias collectum ire visus est ; nec à pietate destitit , donec ter mille nummos ad solium Lauretanæ Iconi erigendum conferret : cujus filiarum quatuor , paternæ virtutis æmulæ , postea ornamenta addidere , opere Phrygio , bis mille Philippæis æstimata. Superavit beneficiis , more suo , Regina Cælorum piæ urbis vota ; quippe multi cives sanitatem corporis ad ejus thronum supplices per miraculum consequuti sunt. Illud eminent. Hispana mulier ab suis , nescio qua de causa , in profluentem vi prorursa ut submergeretur , duabus horis innoxie cum fluctibus , implorata Virginitatis præsidio , collectata est , donec ope malevolorum , portento attonitorum , factique jam pœnitentium , emergens , vota sua ad templum nostrum solutum veniret. Tantum miraculum reos ipsos testes habuit , affirmantes , majorem vim Optimæ Virgini ad servandam clientem suam , quàm sibi ad perdendam , infuisse. Ex hoc Collegio Patres egressi , non tantum vicina loca excoluere , sed etiam itinerare ad valles Quillotam , Lingam , & Conotomen , aliquot dierum itinere ab urbe distantes , numerosis Hispanorum villis , ac Indorum viculis , frequentes ; ubi Catechismo , Ethnicorum Baptismo , Christianorum Exhomologesi , dispersorum hinc inde hominum aggregatione , & superstitionum abolitione , fructus non pœnitendos collegere. Christiana mulier Ethnicam se mentiens , ut liberè pellicatum exerceret , bis viperam , ac informem massam bufonis oculis terribilem , peperit ; quibus portentis territa , tandem sapuit. Atque hæc de ordinariis hujus Collegii rebus dicta sufficiant ; nam si quæ singulis annis , his planè similia factitata sunt , in traditione Catecheseos , exercitiorum usu , reconciliationibus gratiarum , egenorum subsidiis , & id genus sexcentis , in litteris annuis quotidianâ narratione contritis , annuatim in singulis

De opportunitate sedis Boni-aëris.

Franciscus à Valle ei præficitur.

CAPUT XIII.
De rebus Chileni Collegii.

De Lauretano sacello.

Ferdinandus Talaverani pietas.

Et ejus filiarum.

Per Virginitatem mulier à submersione liberatur.

Fructus excutitur.